

WYŻSZA SZKOŁA BEZPIECZEŃSTWA
z siedzibą w Poznaniu

SYLABUS PRZEDMIOTU:

Nazwa przedmiotu:	Psychologia różnic indywidualnych											
Kod przedmiotu:	B.9											
Osoba odpowiedzialna za przedmiot:												
Osoby prowadzące zajęcia:												
Wydział:	Nauk Społecznych w Giżycku											
Kierunek:	Psychologia											
Poziom kształcenia:	Studia I stopnia											
Specjalność:	Nie dotyczy											
Semestr realizacji przedmiotu:	4											
Przedmioty wprowadzające:	Osobowość											
	Psychologia rozwoju człowieka w ciągu życia											
	Emocje i motywacja											
	Procesy poznawcze											
Wymagania wstępne:	Student powinien posiadać wiedzę z przedmiotów wprowadzających, podstawowe kompetencje społeczne oraz umiejętności: rozumienia, wykorzystywania i refleksyjnego przetwarzania tekstów; wykorzystywania wiedzy o charakterze naukowym do identyfikowania i rozwiązywania problemów, a także formułowania wniosków opartych na obserwacji; komunikowania się w języku ojczystym zarówno w mowie i w piśmie; umiejętność sprawnego posługiwania się nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi; wyszukiwania, selekcjonowania i krytycznej analizy informacji oraz umiejętności pracy zespołowej.											
Liczba godzin zajęć dydaktycznych	Rodzaje / forma zajęć											
	Stacjonarne						Niestacjonarne					
	BK						BK					
semestr nr 4	W	C		K	N	Σ	W	C		K	N	Σ
		S	T					S	T			
	14	14	12	20	40	100	14	14	12	20	40	100
Oznaczenie rodzaju zajęć: BK - zajęcia realizowane w bezpośrednim kontakcie nauczyciela ze studentem, N - zajęcia realizowane bez bezpośredniego kontaktu nauczyciela ze studentem												
Oznaczenie form zajęć: W - wykład, C - ćwiczenia praktyczne (S - realizowane w sali, T - realizowane w terenie), K- egzaminy, instruktarze, konsultacje, narady, seminaria, zaliczenia, itp.												

Efekty uczenia się:	Symbol (odniesienie)	Sposób weryfikacji efektów uczenia się (forma zaliczeń)
----------------------------	-----------------------------	--

		do) EPK/EKK/ESK ¹		
Wiedza ² :				
1	zna teorie i koncepcje psychologiczne opisujące zarówno jednostki, jak i grupy społeczne, ma wiedzę o miejscu psychologii w systemie nauk oraz o jej przedmiotowych i metodologicznych powiązaniach z innymi dyscyplinami naukowymi	K_W03	Egzamin, kolokwium, przygotowywanie projektu	
2	Definiuje podstawowe pojęcia dotyczące różnic indywidualnych: różnice indywidualne, wskaźnik odziedziczalności, rozumie mechanizmy kształtowania się różnic indywidualnych w procesie rozwoju, zna pojęcie temperamentu, osobowości i inteligencji	K_W11	Egzamin, kolokwium, przygotowywanie projektu	
Umiejętności:				
1	Różnicuje koncepcje temperamentu, osobowości i inteligencji, ocenia ich przydatność w praktyce, stosuje odpowiednie metody i narzędzia badawcze przydatne do ustalania różnic indywidualnych wykorzystując przy tym zaawansowane techniki informacyjno-komunikacyjne (ICT)	K_U05	Zaliczenia ćwiczeń, aktywność, projekt	
2	analizuje i stosuje zasady i procedury z zakresu diagnozowania różnic indywidualnych, identyfikuje błędy i zaniedbania w tym obszarze	K_U07	Zaliczenia ćwiczeń, aktywność, projekt	
3	Diagnostuje i analizuje źródła różnic indywidualnych, wyjaśnia związek pomiędzy temperamentem i inteligencją a zachowaniem	K_U15	Zaliczenia ćwiczeń, aktywność, projekt	
Kompetencje społeczne:				
1	Umiejętnie przekazuje własne poglądy, umie się zachować w sytuacjach kryzysowych i konfliktowych, przejawia wdroża rozwiązania uzgodnionych zmian	K_K03	Dyskusje, stosowna postawa, praca w terenie	
2	Ma świadomość znaczenia zachowywania się w sposób profesjonalny i etyczny, postępuje zgodnie z zasadami etyki zawodu psychologa, charakteryzuje się postawą odpowiedzialności, otwartości, empatii, szacunku i tolerancji dla odmienności i słabości innych co umożliwia zaangażowanie w pracę	K_K04	Dyskusje, stosowna postawa, praca w terenie	
Metody dydaktyczne:		Wykład: konwencjonalny, case study, pokaz, dyskusja		
		Ćwiczenia: praca w grupach, dyskusja (np. debata oksfordzka, dyskusja panelowa, drzewo decyzyjne), zadania dydaktyczne/problemowe, metody problemowe, zajęcia terenowe		
		Zajęcia bez bezpośredniego udziału nauczyciela: praca zespołowa (np. prezentacje multimedialne, nagrania audio i wideo, książki, gry dydaktyczne, wizualizacje w postaci tablic, plansze, schematy, foliogramy itd.)		
		Konsultacje		
Treści kształcenia (program wykładów i pozostałych zajęć)				Liczba godzin
				S N
Wykłady:				
1	Wykład 1: Wprowadzenie do problematyki różnic indywidualnych (RI) Zagadnienia: psychologia różnic indywidualnych jako subdyscyplina naukowa; pojęcie,		2	2

¹ EPK/EKK/ESK – efekty podstawowe uczenia się/efekty kierunkowe uczenia się /efekty specjalnościowe uczenia się (w zależności od semestru, na którym prowadzony jest przedmiot)

² W odniesieniu do praktyk zawodowych w sylabusie nie ujmuje się efektów uczenia się z zakresu wiedzy.

	zakres i znaczenie różnic indywidualnych. Kategorie służące opisowi RI. Konsekwencje społeczne obecności różnic indywidualnych. Genetyczny i środowiskowy wpływ na osobowość. Źródła różnic indywidualnych.		
2	Wykład 2: Inteligencja i zdolności. Inteligencja a osobowość. Zagadnienia: Pojęcie inteligencji, struktura i procesy poznawcze, mechanizmy poznawcze i biologiczne leżące u podstaw inteligencji, rola adaptacyjna inteligencji w życiu codziennym, Koncepcje inteligencji: klasyczne, inteligencja społeczna, praktyczna, emocjonalna, wieloraka; pomiar inteligencji	2	2
3	Wykład 3: Osobowość Zagadnienia: osobowość jako zespół cech, koncepcje osobowości, model Wielkiej Piątki, rozwój osobowości w kontekście zmienności versus stałości i tendencja do sprowadzania jej struktury do jednego czynnika, funkcjonalne znaczenie cech osobowości wchodzących w skład Wielkiej Piątki	2	2
4	Wykład 4: Temperament Zagadnienia: pionierzy współczesnych badań nad temperamentem, teorie temperamentu skoncentrowane na dziecku, teorie temperamentu człowieka dorosłego, funkcjonalne znaczenie temperamentu u dzieci i osób dorosłych. Biologiczne podłoże temperamentu w ujęciu współczesnym	2	2
5	Wykład 5: Style poznawcze: pomiędzy osobowością i inteligencją. Zagadnienia: style jako konstrukty psychologiczne podkreślające istnienie różnic indywidualnych w sposobach funkcjonowania człowieka, wymiary stylów poznawczych: zależność i niezależność od pola, refleksyjność, impulsywność, abstrakcyjność, konkretność, syntezy: inteligencja, osobowość, twórczość, style poznawcze, zdolności społeczne.	2	2
6	Wykład 6: Kreatywność Zagadnienia: pojęcie kreatywności i metody jej pomiaru, kreatywność i aktywność twórcza a inne charakterystyki indywidualne, funkcjonalne znaczenie kreatywności i aktywności twórczej	2	2
7	Wykład 7: Badania różnic indywidualnych Zagadnienia: różnice indywidualne a psychometria, pomiar cech psychicznych, rzetelność a trafność pomiaru różnic indywidualnych, pojęcie czynnika i struktury czynnikowej cechy, wariancji wspólnej i ładunku czynnikowego, problemy z określaniem trafności metod diagnozy cech psychicznych, metody badania różnic indywidualnych	2	2
RAZEM:		14	14
Ćwiczenia praktyczne:			
Ćwiczenia realizowane w sali (C/S):			
1	Ćwiczenie 1: Różnice indywidualne - podstawowe informacje – zajęcia praktyczne, praca w grupach, analiza przypadków Zagadnienia: - Kategorie stosowane do opisu RI (cecha, wymiar, czynnik, styl, typ) - RI między ludźmi a zasada równości społecznej - Determinanty RI	3	3
2	Ćwiczenie 2: Różnice indywidualne – inteligencja – zajęcia praktyczne, praca w grupach, analiza przypadków Zagadnienia: - Pojęcie inteligencji: rys historyczny i definicje - Teorie inteligencji - Rodzaje inteligencji i ich znaczenie funkcjonalne: - Pojęcie inteligencji emocjonalnej według Golemana - pojęcie inteligencji wielorakiej H. Gardnera	3	3
3	Ćwiczenie 3: Różne koncepcje, ujęcia osobowości – zajęcia praktyczne, praca w grupach, analiza przypadków Zagadnienia: - Pięcoczynnikowy model osobowości (PMO) założenia ogólne - Badania leksykalne prowadzone w ramach PMO - Psychometryczne podejście do badań nad pięcoczynnikową strukturą osobowości - Pięć czynników wyodrębnionych przez Costę i McCrae i sposób ich pomiaru	4	4

	- Argumenty na rzecz traktowania czynników jako podstawowych wymiarów osobowości - Swobodne opisy osobowości oparte na modelu PMO		
4	Ćwiczenie 4: Temperament – zajęcia praktyczne, praca w grupach, analiza przypadków Zagadnienia: - Wybrane współczesne teorie temperamentu: Thomas i Chess, Rothbart i Derryberry, Kagan, Zucker-man, Strelau - Aktywacja jako konstrukt teoretyczny pozwalający na poszukiwanie związków między wymiarami temperamentu - Koncepcja temperamentu Cloningera	4	4
Ćwiczenia realizowane w terenie (C/T)³			
	Opis zajęć realizowanych w terenie: wykonanie następujących zadań: - przeprowadzenie pomiaru w zakresie różnic indywidualnych, - przeprowadzenie pomiaru inteligencji - przeprowadzenie pomiaru temperamentu, ustalenie zależności temperament a radzenie sobie ze stresem Miejsce odbywania się zajęć w terenie: miejsce pozwalające na realizację przedmiotu Warunki zaliczenia: dostarczenie dokumentacji związanej z realizacją zleconych zadań w wyznaczonym przez wykładowcę terminie	12	12
RAZEM		26	26
Opis godzin zajęć w formie praktycznej bez bezpośredniego kontaktu nauczyciela ze studentem			
	Forma kształcenia: projekt/ przygotowanie prostych badań/ praca w grupach Liczba godzin: przynajmniej 60% godzin zajęć realizowanych bez bezpośredniego kontaktu nauczyciela ze studentem Założenia: Temat projektu: „Wykorzystanie wiedzy zakresu psychologii różnic indywidualnych w codziennym życiu” Warunki zaliczenia: dostarczenie dokumentacji związanej z realizacją zleconych zadań/pracy przez studenta w wyznaczonym przez prowadzącego terminie	24	24
Forma zaliczenia przedmiotu: (egzamin (ustny/pisemny)/zaliczenie z oceną) ⁴	Egzamin pisemny		
Potwierdzanie poziomu osiągnięcia poszczególnych efektów uczenia się (warunki zaliczenia)			
Egzamin (wykład)			
Nr efektu uczenia się⁵	Sposób weryfikacji efektów uczenia się (forma zaliczeń)⁶	Kryteria oceny osiągnięcia danego efektu uczenia się (tj. określenie wymagań na poszczególne oceny (6,0; 5,0; 4,5; 4,0; 3,5; 3,0; 2,0))	Forma dokumentu do złożenia w dziekanacie Wydziału
Wiedza:			
1	Egzamin,	Indywidualnie określone przez prowadzącego	Egzaminy
2	Egzamin,	Indywidualnie określone przez prowadzącego	Egzaminy
Zaliczenie z oceną (ćwiczenia)			

³ Należy je uwzględnić w przypadku, gdy plan studiów uwzględnia zajęcia realizowane w terenie.

⁴ W odniesieniu do formy egzaminu należy precyzyjnie określić jego formę, tj. ustny czy pisemny.

⁵ Nr efektu uczenia się odnosi się do efektów uczenia się wyszczególnionych w tabeli z efektami uczenia się na s. 1-2.

⁶ Obecność na zajęciach nie stanowi potwierdzenia osiągnięcia żadnego efektu. Jest warunkiem przystąpienia do egzaminu.

Nr efektu uczenia się ⁷	Sposób weryfikacji efektów uczenia się (forma zaliczeń) ⁸	Kryteria oceny osiągnięcia danego efektu uczenia się (tj. określenie wymagań na poszczególne oceny (6,0; 5,0; 4,5; 4,0; 3,5; 3,0; 2,0))	Forma dokumentu do złożenia w dziekanacie Wydziału
Wiedza:			
1	kolokwium, przygotowywanie projektu	Indywidualnie określone przez prowadzącego	Kolokwia Projekt
2	kolokwium, przygotowywanie projektu	Indywidualnie określone przez prowadzącego	Kolokwia Projekt
Umiejętności:			
1	Zaliczenia ćwiczeń, aktywność, projekt	Indywidualnie określone przez prowadzącego	Projekt Lista aktywności
2	Zaliczenia ćwiczeń, aktywność, projekt	Indywidualnie określone przez prowadzącego	Projekt Lista aktywności
3	Zaliczenia ćwiczeń, aktywność, projekt	Indywidualnie określone przez prowadzącego	Projekt Lista aktywności
Kompetencje społeczne:			
1	Dyskusje, stosowna postawa, praca w terenie	Indywidualnie określone przez prowadzącego	Lista obecności Lista aktywności
2	Dyskusje, stosowna postawa, praca w terenie	Indywidualnie określone przez prowadzącego	Lista obecności Lista aktywności
Ogólne wskazówki do warunków zaliczenia przedmiotu:	<ul style="list-style-type: none"> • Warunki zaliczenia przedmiotu powinny być zgodne ze wskazanym w tabeli z efektami uczenia się (powyżej na s. 1-2) sposobem weryfikacji efektów uczenia się oraz formą zaliczenia przedmiotu. • Każdy sposób weryfikacji efektów uczenia się (formy zaliczeń) wskazany w sylabusie powinien być odpowiednio udokumentowany, a prace zaliczeniowe studentów (lub listy zagadnień/pytań w przypadku zaliczenia ustnego; listy aktywności itd.) wraz z listami obecności i uzasadnieniami wystawienia ocen (na pracach zaliczeniowych) potwierdzające właściwą weryfikację efektów uczenia się powinny być złożone w odpowiednim Wydziale. • W przypadku weryfikacji efektów uczenia się w postaci referatów/esejów/dłuższych prac pisemnych itp. należy w sylabusie podać ich temat/y. • Ocenę końcową z zaliczenia przedmiotu kończącego się egzaminem wylicza się na podstawie procentowego udziału oceny z ćwiczeń i egzaminu w ocenie końcowej. Ocena z ćwiczeń stanowi 40%, a ocena z egzaminu 60% oceny końcowej 		
Literatura:			
Podstawowa (dostępna w bibliotece WSB/bibliotece wydziału):			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Bartosz B., Keplinger A., Straś-Romanowska M., Transgresje - innowacje – twórczość. Wrocław 2011 2. Deary, I.J., Inteligencja, Sopot 2012 3. Harwas-Napierała B., Trempała J.(red.), Psychologia rozwoju człowieka, T. 3 Rozwój funkcji psychicznych, Warszawa 2014 4. Pisula, W., Oniszczenko, Genetyka zachowania i psychologia ewolucyjna. W: J. Strelau (red.). 			

⁷ Nr efektu uczenia się odnosi się do efektów uczenia się wyszczególnionych w tabeli z efektami uczenia się na s. 1-2.

⁸ Obecność na zajęciach nie stanowi potwierdzenia osiągnięcia żadnego efektu. Jest warunkiem przystąpienia do zaliczenia ćwiczeń.

Psychologia. Podręcznik akademicki (t.1, s. 303 – 338). Gdańsk 2008

5. Strelau J., Doliński D., Psychologia, tom 1, Gdańsk 2008
6. Strelau, J., Różnice indywidualne. Historia-determinanty-zastosowania. Warszawa 2014
7. Strelau J., Psychologia różnic indywidualnych, Warszawa 2002
8. Zimbardo P.G., Johnson R. L., McCann V., Psychologia kluczowe koncepcje, Warszawa 2010
9. Testy psychologiczne badające inteligencję (PKIE, TIS), osobowość (EPQ-R, EPQ-R(S)), poziom stresu

Uzupełniająca:

1. Sadowski B., Biologiczne mechanizmy zachowania ludzi i zwierząt, Warszawa 2013
2. Schaffer R., Psychologia dziecka, Warszawa 2012

Zalecana literatura dostępna jest również w polskich bazach e-czasopism i e-książek takich jak libra.ibuk.pl, epnp.pl, depot.ceon.pl, isip.sejm.gov.pl, journals.bg.agh.edu.pl, otworzksiazke.pl, polona.pl, [google scholar](http://google.scholar), zasoby WBN oraz w bazach archiwalnych czasopism specjalistycznych udostępnianych w Internecie. Elektroniczną wersję materiałów dydaktycznych z wykładów i ćwiczeń, instrukcje i objaśnienia do zadań prowadzący mogą umieszczać na uczelnianej platformie e-learning (e-learning.wsb.net.pl).

Nakład pracy studenta (bilans punktów ECTS)

Forma nakładu pracy studenta:	Obciążenie studenta [liczba godzin]	
	S	N
udział w wykładach	14	14
udział w ćwiczeniach praktycznych realizowanych w sali (S)	14	14
udział w ćwiczeniach praktycznych realizowanych w terenie (T)	12	12
realizacja zajęć praktycznych w ramach godzin zajęć bez bezpośredniego kontaktu nauczyciela ze studentem ⁹ (przynajmniej 60% godzin zajęć realizowanych bez bezpośredniego kontaktu nauczyciela ze studentem)	24	24
samodzielne studiowanie (przygotowanie do zajęć, egzaminów, zaliczeń itp.) w ramach godzin bez bezpośredniego kontaktu nauczyciela ze studentem (do 40% godzin zajęć realizowanych bez bezpośredniego kontaktu nauczyciela ze studentem)	16	16
konsultacje, instruktarze, narady, seminaria, egzaminy, zaliczenia	20	20
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	100	100
Punkty ECTS za przedmiot:	4	4

Uwagi:

Data i podpis wykładowcy:

Data złożenia sylabusu:

⁹ Suma godzin zajęć praktycznych realizowanych bez bezpośredniego kontaktu nauczyciela ze studentem oraz przeznaczonych na samodzielne studiowanie studenta powinna stanowić 100% wszystkich godzin bez bezpośredniego kontaktu nauczyciela ze studentem określonych w planach studiów.